

Bodemcentrum: Totaaloplossing voor bedrijven

In de afgelopen periode is hard gewerkt aan de voorbereiding en verdere uitwerking van Bodemcentrum. De processen, richtlijnen en procedures zijn op papier gezet en met de betrokken partijen afgestemd. Met het ministerie van VROM zijn inhoudelijke afspraken gemaakt over verbeteringen in de subsidie- en financieringsregelingen. Bodemcentrum staat in de startblokken om in de loop van 2006 volledig operationeel te worden. De komende maanden worden benut voor het uitvoeren van een tiental pilotprojecten.

Ad Bakermans en Hans Biemans

Drs. A.W.F.J. Bakermans,
onderdirecteur van Rabobank Nederland en treedt op als projectleider Bodemcentrum

Ir. J.P.M. Biemans,
werkzaam bij het Directoraat MVO van Rabobank Nederland en secretaris van de Stuurgroep Bodemcentrum

VAN EN VOOR BEDRIJVEN

Ruim een jaar geleden, op 10 januari 2005, tekenden de koepels VNO-NCW en MKB-Nederland, de branches Bovag, Koninklijke Metaalunie, FME-CWM en Netex en de Rabobank een intentieverklaring om te komen tot de oprichting van Bodemcentrum. Vanaf de start wordt dit initiatief beleidsmatig en financieel krachtig ondersteund door het ministerie van VROM. Bodemcentrum wordt een stichting, opgericht door de genoemde zes ondernemersorganisaties. Primaire doelgroep voor Bodemcentrum vormen alle bedrijven in het midden- en kleinbedrijf die te maken hebben met een ernstige bodemverontreiniging op hun bedrijfsterrein. Naar schatting betreft dit ruim tienduizend bedrijven.

We positioneren Bodemcentrum als een organisatie die de voorbereiding, begeleiding en uitvoering van een bodemsanering compleet uit handen neemt van het betrokken bedrijf en die optreedt namens en in het belang van de ondernemer. Bodemcentrum verwacht binnen drie jaar te groeien naar een marktomvang van 250 bodemsaneringen per jaar. Maar het is geen doel op zich. Als het aantal bedrijven dat een beroep doet op Bodemcentrum structureel daalt onder een aantal van 100 per jaar, dan heeft Bodemcentrum te weinig marktimpact en houdt op te bestaan.

WAT WILLEN BEDRIJVEN?

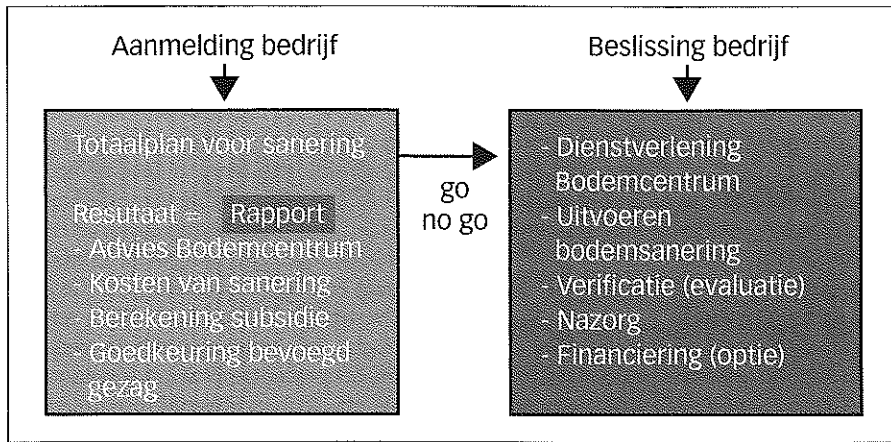
Uiteraard zijn we begonnen bij onze toekomstige klanten en opdrachtgevers, de mkb-bedrijven met een ernstige bodemverontreiniging op hun bedrijfsterrein.

Wat zijn voor hen redenen om wel of niet te gaan saneren en wat verwachten zij in dit kader van Bodemcentrum? Er is intensief gesproken met tientallen ondernemers: bedrijven die zich aan het oriënteren zijn op hun bodemprobleem, bedrijven die op het punt staan te gaan saneren en bedrijven die recent een bodemsanering hebben uitgevoerd. De belangrijkste conclusies uit de gehouden marktonderzoeken luiden als volgt:

- Veel bedrijven zijn zich bewust van hun bodemprobleem en niet onwettelijk om dit op te lossen.
- Bedrijven ervaren veel drempels bij het daadwerkelijk aanpakken van hun bodemprobleem en nemen daardoor een afwachtende houding aan.
- Bedrijven ervaren veel onzekerheden (aanpak, kosten, subsidie, saneringsplicht, goedkeuring bevoegd gezag, financiering) bij uitvoering van een bodemsanering.
- Bedrijven hebben behoefte aan een totaaloplossing, inclusief subsidie en financiering.
- Bedrijven hebben behoefte aan een deskundige en betrouwbare partner.

WAT GAAT BODEMCENTRUM BEDRIJVEN BIJEN?

Bodemcentrum beoogt bedrijven die hun bodemprobleem willen oplossen een echte Totaaloplossing te bieden. Optimale kosten, kwaliteit en zekerheid via één loket. In wezen treedt Bodemcentrum in de plaats van het bedrijf bij de voorbereiding en uitvoering van de bodemsanering. Bedrijven kunnen zich individueel of collectief (zoals de textielreinigingsbranche) bij Bodemcentrum aanmelden.

SCHEMATISCH ZIET DE TOTAALOPLOSSING VOOR BEDRIJVEN ER ALS VOLGT UIT

Na de aanmelding van een bedrijf en het intakegesprek stelt Bodemcentrum een Totaalplan voor Sanering op. Dit plan is gebaseerd op uitgevoerde bodemonderzoeken, die moeten voldoen aan de richtlijnen die Bodemcentrum hiervoor heeft opgesteld.¹ Het Totaalplan voor Sanering wordt aan het bedrijf beschikbaar gesteld in de vorm van een rapport, waarin zijn opgenomen:

- De gehanteerde uitgangspunten
- Het advies voor de saneringsaanpak
- De totale kosten van de bodemsanering
- Informatie over de eventuele subsidie
- Informatie over de financieringsmogelijkheden
- Quick scan herontwikkelingsmogelijkheden locatie (als optie)

Het Totaalplan voor Sanering wordt voor het betrokken bedrijf opgesteld tegen een vooraf bepaalde prijs.

Met behulp van het Totaalplan voor Sanering kan een bedrijf een weloverwogen besluit nemen om aan Bodemcentrum opdracht te geven de bodemsanering te doen uitvoeren. Vervolgens selecteert Bodemcentrum de uitvoerende partijen (adviesbureau, aannemer, grondreiniger) en maakt met hen concrete werkafspraken. Kern van de Totaaloplossing die Bodemcentrum aanbiedt is, dat risico's en onzekerheden worden weggenomen bij de partij die ze het slechtste kan dragen én overzien, het mkb-bedrijf.

SAMENWERKING MET ALLE PROFESSIONELE ACTOREN

Bodemcentrum handelt primair vanuit het belang van het mkb-bedrijf. Werkzaamheden worden uitsluitend door eigen mensen uitgevoerd als dit evident voordelen biedt. Het bereiken van haar doelstellingen kan Bodemcentrum dan ook niet alleen. Een nauwe samenwerking met én medewerking van de andere professionele marktpartijen is wenselijk én noodzakelijk.

Met de BSB-stichtingen – ook een initiatief vanuit het georganiseerde bedrijfsleven – zijn concrete afspraken gemaakt over de onderlinge rolverdeling en het actief doorleiden van bedrijven.

Met de *bevoegde overheden Wbb* (provincies en gemeenten) zijn de 'Richtlijnen bij saneringen door Bodemcentrum' opgesteld, die leiden tot een optimale werkwijze bij de onderscheiden categorieën van saneringen en die gehanteerd gaan worden bij uit te voeren projecten.

Bodemcentrum onderscheidt in dit kader drie complexiteitsniveaus van saneringen: BUS (besluit uniforme saneringen), Standaard en Maatwerk. Een vierde categorie worden de Bosatex-saneringen, die gaan voortvloeien uit de collectieve afspraken met de textielreinigingsbranche. De documenten en procedures die Bodemcentrum gaat hanteren zijn uitgewerkt in nauwe samenwerking met

DE STUURGROEP BODEMCENTRUM BESTAAT UIT (V.L.N.R.) MIECH DE STEENWINKEL (VROM), JAN BAKKER (PROVINCIE DRENTHE), GERARD WYFKER (METAALUNIE), TINEKE WEIDE (BOVAG), HENK KOSTER (DCMR), HAN DE GROOT (MKB-NEDERLAND), HANS BIEMANS (PROJECTBUREAU), AUKE OOSTRA (BODEM+), AD BAKERMANS (PROJECTLEIDER) EN SIGRID VERWEIJ ((VNO-NCW). OP DEZE FOTO ONTBREKEN: PETER WENNEKES (NETEX) EN EDDIE ALDERS (FME-CWM).]

Stichting Bodemsanering Nederlandse Spoorwegen (SBNS), aannemers en adviesbureaus. Het 'Basisdocument voor uitvoering projecten Bodemcentrum' beoogt een heldere en eenduidige beschrijving te geven van de wijze waarop Bodemcentrum saneringsprojecten wil uitvoeren en wat zij in dit kader verwacht van uitvoerende partijen.² Met het ministerie van VROM zijn concrete afspraken gemaakt over de wijze waarop Bodemcentrum en de bedrijven die een beroep op haar doen, gebruik kunnen maken van de beschikbare subsidie- en financieringsmogelijkheden. Deze afspraken worden uit hoofde van rechtszekerheid ter goedkeuring voorgelegd aan Brussel. En ten slotte krijgen de betrokken bedrijven een voorstel voor de financiering van het niet gesubsidieerde deel van de saneringskosten.

Kenmerkend voor de werkwijze van Bodemcentrum is het streven naar een optimale procesgang in samenwerking met alle professionele partijen. Dit zal ook tot uitdrukking komen in een gecoördineerde en eenduidige informatieverstrekking naar bedrijven, waarbij de ondernemersorganisaties uiteraard een belangrijke rol zullen spelen.

RISICOBEBEERSING

Bodemcentrum besteedt veel aandacht aan risicobeheersing. Dat is ook nodig, omdat er standaard wordt gewerkt met vaste prijzen. Bedrijven saneren alleen als ze de noodzaak ervan inzien en tevens beseffen dat het uitvoerbaar en betaalbaar is. Geen enkele ondernemer wil een traject ingaan waarvan de uitkomst en de kosten onzeker zijn. Voor het weghalen van een en dezelfde olieverontreiniging bij een bepaald garagebedrijf hebben we ramingen gezien die uiteenliepen van € 150.000 tot € 800.000. Wat moet zo'n garagehouder doen?

Kleine bedrijven hebben de kennis en het kapitaal niet om die risico's te managen. Dan doen ze dus gewoon niks: geen sanering en afwachten. Onzekerheid vormt echt een duidelijke drempel. Met dat gegeven zijn we aan de slag gegaan. Bodemcentrum zal op een gestructureerde manier de risico's van een project in beeld brengen en daarop sturen. Degene die de risico's het beste kent, kan ze veelal ook het beste dragen. Voor een deel zullen risico's naar aannemers gaan als die dat willen en kunnen dragen, een ander deel zal Bodemcentrum zelf houden en verder benut Bodemcentrum andere mogelijkheden om risico's af te dekken, zoals herverzekeren. Het risico wordt in elk geval weggenomen bij de opdrachtgever, het bedrijf. Er is een kwantitatieve risicoanalyse gemaakt van enkele tiental-

len uitgevoerde saneringen om gevoel te krijgen voor het risicoprofiel van de toekomstige portefeuille. Deze analyse is besproken met verzekeraars. De Nederlandse Milieu Pool, waarin een groot aantal milieuschadeverzekeraars vertegenwoordigd zijn en een internationale herverzekeraar zijn geïnteresseerd om mee te doen in het risico.

AANBESTEDING

Bodemcentrum wil een betrouwbare opdrachtgever voor bodemsaneringsprojecten worden, waar adviseurs en aannemers graag mee samenwerken. Er is hard gewerkt om een professionele start te kunnen maken. Daarbij is onder andere gebruik gemaakt van de jarenlange ervaring van de SBNS. Bodemcentrum streeft hierbij niet naar revolutionaire vernieuwingen in de aanbesteding.

Vanuit het uitgangspunt van het weg nemen van risico's en onzekerheden bij het mkb-bedrijf zijn belangrijke aspecten bij het verlenen van opdrachten door Bodemcentrum aan uitvoerende partijen:

- De acceptatie van (bepaalde) risico's door opdrachtnemers
- Het streven naar een optimale verhouding tussen prijs, kwaliteit en geboden zekerheid
- Maximale efficiency waarbij de te leveren kwaliteit in overeenstemming is met het uiteindelijke doel (= aanpak bodemverontreiniging met goedkeuring bevoegd gezag)
- Eenduidige aanpak van (standaard)projecten, eenduidige procedures, uitvoering, communicatie, vastleggen van gegevens enz.
- Duidelijke afspraken over taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden voor alle partijen.

Het is voor Bodemcentrum essentieel om voor elk project de meest geschikte én dus gelet op de geldende situatie en omstandigheden, de beste uitvoerende partijen te selecteren. Dit wordt een belangrijke taak voor de procesmanagers die actief zijn binnen Bodemcentrum. Ook hierbij wil Bodemcentrum doelgericht en efficiënt opereren.

SUBSIDIE EN GARANTIE VOOR BEDRIJVEN

Normaliter moeten bedrijven die van plan zijn een bodemsanering te gaan uitvoeren een aanvraag indienen bij het bevoegd gezag (provincie of gemeente).³ Maar ook op dit terrein is sprake van een forse procesverbetering. Bodemcentrum gaat gebruik maken van een collectieve toegang tot de Bedrijvenregeling. Op basis van haar saneringsprogramma wordt aan Bodemcentrum een programmasubsidie

toegekend. Bodemcentrum berekent vervolgens de subsidie waarvoor elk uit te voeren project in aanmerking komt. En ten slotte wordt onderzocht of de individuele subsidiebeschikkingen centraal genomen kunnen worden door Bodem+. Hiernaast worden ook de garantiemogelijkheden voor mkb-bedrijven verbeterd. Voor bodemsaneringsborgstellingskredieten gaat een 100% overheidsgarantie gelden, verhoogd met (achterstallige) rente en kosten. In combinatie met de werkwijze van Bodemcentrum wordt hierdoor een uiterst efficiënt en effectief instrument ter stimulering van bodemsaneringen gecreëerd.

PILOTPROJECTEN EN AANMELDING VAN BEDRIJVEN

Op het ogenblik lopen er drie pilotprojecten. Het primaire doel van de huidige pilots is om het Totaalplan voor Sanering in de praktijk te testen. We willen zeker weten dat onze werkwijze functioneert. Vervolgens gaan we opschalen naar een tiental operationele pilotprojecten. Tegelijkertijd loopt het traject met Brussel. Bodemcentrum verwacht in het vierde kwartaal van 2006 de aanmelding voor ALLE bedrijven open te kunnen stellen.

NOTEN

1. Zie 'Richtlijnen bij saneringen door Bodemcentrum', te downloaden via www.bodemcentrum.nl.
2. Zie 'Basisdocument voor uitvoering projecten Bodemcentrum', te downloaden via www.bodemcentrum.nl.
3. Besluit van 15 december 2005, houdende uitvoering van financiële bepalingen van de Wet bodembescherming ter zake van sanering van de bodem (Besluit financiële bepalingen bodemsanering); Staatsblad 2005, nr. 681.